

Előszó

A könyv *Az etnopolitikai modellek* című K 63592 számú OTKA-kutatás keretében, annak záróköteteként készült. A könyv alapját az MTA Nemzeti és Etnikai Kisebbségkutató Intézetének *Etnopolitikai helyzetkép az Európai Unió keleti bővítési folyamata tükrében* című konferenciáján 2008. október 17-én elhangzott előadások adják. A kötetben ezenkívül szerepel még néhány, később a kutatás támogatásával készült tanulmány.

Az OTKA-kutatás fő célja volt leírni és feltárni az etnikai alapon szerveződő kisebbségi közösségek politikai részvételének, képviseletének és érdekérvényesítésének különböző formáit és szintjeit Kelet-Közép-Európa államaiban. Az alapkutatás keretében tanulmánykötet, monográfia, valamint tanulmányok jelentek meg.

A kutatási program első részeredményeit a *Nemzetfogalmak és etnopolitikai modellek Kelet-Közép-Európában* című tanulmánykötet foglalta össze, amely Szarka László, Vizi Balázs, Majtényi Balázs és Kántor Zoltán szerkesztésében, 2007-ben jelent meg a Gondolat Kiadónál. Zárókötetünk ezt a korábbi tanulmánykötetet egészíti ki, mely a nemzetfogalomnak a modern demokratikus alkotmányokban való használata által felvetett kérdéseket, valamint azt vizsgálta, hogy ez miként határozza meg az egyes államok kisebbségi politikájának általános kereteit. Ezt követően néhány ország példáján keresztül kísérelt meg átfogó képet kialakítani az egyes országokban az etnopolitika jogi és politikai környezetéről, valamint arról, hogyan modellezhető az etnopolitikai tér az unió új tagállamaiban.

A most megjelenő zárókötet négy nagyobb szerkezeti részre tagozódik. Közülük az első a kisebbségi pártok szerepével, a pártrendszeren belül elfoglalt helyével, valamint egy sajátos kérdéssel, a kisebbségi autonómiákon belüli pártokkal, tipizálásukkal foglalkozik Grönlandtól egészen Galíciáig.

Az ezt követő fejezet a regionalizmus, devolúció, föderalizmus, autonómia kérdéseit elemzi esettanulmányokon keresztül, melyek hosszabb ideje intézményesült modellek működésével ismertetik meg az olvasót (Katalónia, Skócia, Korzika, valamint a belgiumi németek példáján keresztül). A felsorolt eseteket a tanulmányok az adott ország alkotmányos berendezkedését, történeti múltját, az autonómiához vezető út lépéseit is figyelembe véve vizsgálják.

Ezt követően tér rá a kötet a kisebbségi képviselet és érdekérvényesítés kelet-közép-európai vizsgálatára. Itt kerül sor a magyarországi, a szlovákiai, a romániai és a szerbiai etnopolitikai modell bemutatására, jelentős mértékben építve a már korábban említett OTKA-kutatás keretében megjelent tanulmánykötet, monográfia és tanulmányok eredményeire, illetve kiegészítve és árnyalva az általuk alkotott képet.

Végül a kötetben szerepelnek az európai parlamenti képviselők munkájával és a kisebbségi főbiztos bolzanói ajánlásaival foglalkozó tanulmányok. Ezek – a tanulmányokat kísérő dokumentumokkal együtt – valós képet adnak a változó nemzetközi környezetről.

Végezetül abban a reményben köszöntjük az olvasót, hogy a kötet mindenkinek, aki érdeklődik a kisebbségkutatás elméleti kérdései iránt, tanulságos és hasznos olvasmányt kínál. Így az használható ismereteket közvetíthet mind a kutatók, mind a felsőoktatásban részt vevő hallgatók számára.

Továbbá ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik tanácsaikkal, észrevételeikkel segítettek bennünket a kötet összeállítása során.

A szerkesztők